

Ο ΣΕΞΙΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΥΡΙΑΡΧΟ ΛΟΓΟ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ «1^{ΟΥ} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ (2021)».

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ο σεξισμός που αναπαράγεται μέσα από τον κυρίαρχο λόγο και οι έμφυλες ταυτότητες τις οποίες οικοδομεί.
- Μελέτη περίπτωσης του «1^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές».

ΣΤΟΧΟΣ

- Ανάδειξη του ρητού/υπόρρητου σεξισμού και της ιδεολογικοπολιτικής σύνδεσής του με τον ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία.
- Ανάδειξη των σχέσεων εξουσίας που οικοδομούν οι αναλυόμενοι λόγοι (κυρίαρχος/αντιμαχόμενος λόγος).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ

➤ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΟΥ (ΚΑΛ)

- Μέθοδος ανάλυσης λόγου η οποία προσπαθεί να κατανοήσει τη σύνδεση γλώσσας-κοινωνίας και να ερμηνεύσει τις διάφορες αντιλήψεις που φανερώνονται ή κατασκευάζονται μέσα από τον λόγο (Στάμου, 2014, Μπουκάλια & Στάμου, 2020).
- Διαλεκτική/σχεσιακή προσέγγιση Fairclough: ανάλυση της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ των υπαρχουσών δομών μιας κοινωνίας και των τρόπων με τους οποίους αυτές οι δομές διατηρούνται ή ανατρέπονται μέσα από τον λόγο (Fairclough, 1992a, 2020).

➤ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ-ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ (Bucholtz & Hall, 2005)

➤ ΕΜΦΥΛΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ (Παυλίδου, 2006, Γεωργαλίδου, 2020)

➤ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ (Lakoff, 1975, Lampropoulou & Georgalidou, 2016)

➤ ΣΕΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΕΞΙΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ (Μοσχόβου, 2006, Πηλαβάκη, 2016)

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ:

- «1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές», Ιωάννινα, 2-4 Ιούλη, 2021.
- Ακυρώθηκε μετά από αρνητικές αντιδράσεις στο διαδίκτυο σε σχέση με το προωθητικό σποτ, τις οποίες ακολούθησαν δηλώσεις ακύρωσης συμμετοχής καλεσμένων και πολιτειακών φορέων.
- Κείμενα υπό εξέταση: πρόσκληση και ανακοίνωση ακύρωσης της Οργανωτικής Επιτροπής, προωθητικό σποτ, δηλώσεις της δημιουργού του κειμένου για το σποτ και αντιπροσωπευτικό δείγμα ετερόκλητων διαδικτυακών αναρτήσεων και συνομιλιών με αφορμή το Συνέδριο.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ:

- «τυπολογία του Fairclough για τη διακειμενικότητα» (Fairclough, 1992a, Γεωργάλου, 2020).
- Κατασκευαστική προσέγγιση των ταυτοτήτων (Bucholtz & Hall, 2005).
- Εν-κειμενοποίηση → αποπλαισίωση/αναπλαισίωση (Leppänen, 2014).

Πρόσκληση της Οργανωτικής Επιτροπής για το «1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές»

Ανάλυση
κειμένων

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε να συμμετάσχετε στο «1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές», που θα γίνει 2-4 Ιουλίου 2021, στο Hotel Du Lac Congress Center στην πόλη των Ιωαννίνων με δια ζώσης παρουσία και διαδικτυακά. Εξειδικευμένοι στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή Μαιευτήρες Γυναικολόγοι των Πανεπιστημίων Ιωαννίνων, Θράκης, Θεσσαλίας και της Ελληνικής Εταιρείας Αναπαραγωγικής Ιατρικής των Αθηνών, συνεργάστηκαν στην συλλογική αυτή προσπάθεια διεπιστημονικής συνεργασίας και σύμπραξης του δημοσίου και ιδιωτικού φορέα, ευελπιστώντας να αποτελέσει θεσμό και άλλων παρόμοιων εκδηλώσεων στο μέλλον. Εστιάζοντας στην πρόληψη σε θέματα γονιμότητας, στη γνώση, στην έρευνα, την συνεχιζόμενη μεταπτυχιακή επιμόρφωση των ασχολουμένων με την υγεία, ιατρών, νοσηλευτών, μαιών, βιολόγων και γενετιστών, προσδοκούμε ταυτόχρονα και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, εφήβων και ενηλίκων.

Στόχος του Συνεδρίου είναι να υπογραμμίσουμε την αξία και την σημασία της ενημέρωσης γύρω από τα θέματα της γονιμότητας, να παρουσιάσουμε τη σημερινή εικόνα, η οποία ξεκάθαρα αναδεικνύει ότι η υπογεννητικότητα μαστίζει τη σύγχρονη κοινωνία, και ο βασικός λόγος που την χαρακτηρίζει είναι η έλλειψη γνώσης για τα ζητήματα της γονιμότητας. Έχει χαθεί, ήδη, η δυναμική της πρόληψης και εστιάζουμε στη «θεραπεία», καθώς έχει δημιουργηθεί η εσφαλμένη αντίληψη πως μέσω της Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, όλοι οι φραγμοί που ανυψώνει η υπογονιμότητα, είναι πλέον εύκολα προσπελάσιμοι και αντιμετωπίσιμοι. Όραμά μας, όλων εκείνων που υπηρετούμε την ανθρώπινη αναπαραγωγή είναι να μιλάμε για υπογονιμότητα μόνο σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν αδιασάλετοι ιατρικοί λόγοι. Να εκλείψουν τα ζευγάρια εκείνα που λόγω της μη ενημέρωσης των είναι υπογόνιμα και επομένως άτεκνα σε προχωρημένη ηλικία.

Θα αναδειχθεί στις επιστημονικές διαλέξεις και συζητήσεις, η ανάγκη της επαγρύπνησης από την νεότητα, ακόμα και τη εφηβεία, για την προάσπιση της γονιμότητάς τους με τον σωστό οικογενειακό προγραμματισμό και με την επαναφορά του προτύπου δημιουργίας «πυρηνικής» οικογένειας ενωρίς, παράλληλα με την υλοποίηση των επαγγελματικών προσδοκιών, με την κατάκτηση της επιστημονικής καταξίωσης και αναγνώρισης, με τις δυσκολίες της ζωής, οικονομικές και κοινωνικές, και με τις ιδιαιτερότητες του κάθε ελεύθερου ανθρώπου που τον διαμορφώνουν ως ξεχωριστό μαχητή στην κοινωνία μας, όχι όμως μόνο του και απογοητευμένο φυγά για τις επιλογές του, ειδικά όταν είναι πια πολύ αργά.

Θα γίνει, επίσης, παρουσίαση των στρατηγικών που πρέπει να διαμορφωθούν τόσο σε ιατρικό, όσο και σε οικονομικό, πολιτικό, αλλά και κοινωνικό επίπεδο, ώστε όλοι από κοινού να υποστηρίξουμε την προαγωγή της γνώσης στα θέματα της γονιμότητας, ο καθένας με την δυναμική του και την ιδιαίτερη θέση του στην κοινωνία, σε όλα τα επίπεδα και κοινωνικά στρώματα, ακούγοντας επιστήμονες και πανεπιστημιακούς δασκάλους από το νομικό, δημοσιογραφικό και πολιτειακό σύστημα της χώρας μας, αλλά κι εκπροσώπους της Εκκλησίας μας, πεφωτισμένους Ιεράρχες. Νοιώθουμε την ανάγκη μιας κοσμοθεωρητικής σύγκλισης από αυτούς που θέλουν να καινοτομούν, να θέτουν όρια, να ξεπερνούν προκαταλήψεις και να βρίσκουν τον κοινό τόπο εφαρμογής της αναπαραγωγικής ιατρικής χωρίς να υπάρχει η ανάγκη να πατάμε κόκκινες γραμμές μέσα από βιοηθικά δилήμματα. Προσδοκούμε η Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή να γίνει εργαλείο θεραπείας όσων νοσούν από την υπογονιμότητα και όχι όλων εκείνων που έφτασαν στην υπογονιμότητα από παράπλευρους δρόμους των επιλογών τους.

Η Πολιτεία και οι φορείς της θα μεταλαμπαδεύσουν το μήνυμα προς όλους ότι η τεκνοποίηση και η δημιουργία οικογένειας είναι η χαρά της ζωής, η αντιστροφή της υπογεννητικότητας, η δημοσιονομική εξασφάλιση ενός κράτους προοπτικής που δεν φθίνει αλλά ακμάζει που δεν "γερνάει" αλλά σφύζει από δημιουργία και ανάπτυξη. Ενός κράτους που πρέπει να μην επικεντρώνεται στα άκρα, στην περίθαλψη των παιδιών και των ηλικιωμένων, αλλά να εστιάζει στον κεντρικό πυλώνα, που είναι τα ζευγάρια της αναπαραγωγικής ηλικίας γιατί έτσι μόνο θα εξασφαλίσει και τα παιδιά και τους γηραιότερους, ενώ παράλληλα θα εμπνεύσει ασφάλεια και σιγουριά στην παραγωγική τάξη των πολιτών, διατρανώνοντας την ασπίδα της οικογένειας στην «εστία» της, στη χώρα της, στην κληρονομιά της και στην ιστορία της.

Η προαγωγή της γνώσης και πρόληψης μέσω οικογενειακού προγραμματισμού με συνεχιζόμενη εκπαίδευση αποτελούν βασικό πυλώνα διαφύλαξης της γονιμότητας που μέσα από πολιτικές στρατηγικές θα αναχαιτίσουν τη δυσμενή για τη χώρα μας αρνητική δημογραφική εξέλιξη της γήρανσης και υπογεννητικότητας του πληθυσμού. Η εκπαίδευση οδηγεί στο γνώση και η γνώση στην επίγνωση και η επίγνωση στην αυτογνωσία και η αυτογνωσία στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων εμφανίζονται στη ζωή. Επομένως η γνώση είναι η κινητήριος δύναμη εκείνη που θα ευαισθητοποιήσει και θα ενδυναμώσει τον καθένα μας να προτάξει τη φωνή του είτε ως πολίτης είτε ως μέλος του αρμόδιου φορέα που τυγχάνει να βρίσκεται, για να διεκδικήσει το αύριο που είναι η δημιουργία οικογένειας με το μικρότερο ιατρονομικό και κοινωνικο-οικονομικό κόστος, ενωρίς και στην ώρα του.

Φέτος, επετειακή χρονιά για τη χώρα μας, 200 χρόνια μετά την Ελληνική Επανάσταση είμαστε πλέον σε θέση να χαράξουμε υπεύθυνα το μέλλον μας και να αφήσουμε το δικό μας αποτύπωμα στην αντιμετώπιση της μάστιγας της υπογεννητικότητας που απειλεί με αφανισμό το έθνος μας. Οι πράξεις μας θα αξιολογηθούν από τον ιστορικό του μέλλοντος αλλά και από την κοινωνία του σήμερα. Το θέμα του συνεδρίου αυτού έχει ευαισθητοποιήσει όπως είναι λογικό, φορείς γι' αυτό και θα τεθεί υπό την αιγίδα της Περιφέρειας, του Υπουργείου Ανάπτυξης, της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, του ΕΟΤ, του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου και τη στήριξη του Εργαστηρίου Φυσιολογίας του ΕΚΠΑ.

Η θετική σας απάντηση στην παρούσα πρόσκληση, θα αποτελούσε ιδιαίτερη τιμή για εμάς καθώς θα μας έδινε τη δυνατότητα να έχουμε τη στήριξή σας στην ευγενή αυτή προσπάθεια που ξεκινάμε.

Με εκτίμηση

Η Οργανωτική Επιτροπή

Κ. Ζηκόπουλος

Καθηγητής Μαιευτικής –
Γυναικολογίας Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων

Ν. Νικολέττος

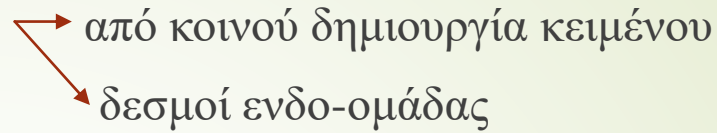
Καθηγητής Μαιευτικής –
Γυναικολογίας
Πανεπιστημίου Θράκης

Κ. Νταφόπουλος

Καθηγητής Μαιευτικής –
Γυναικολογίας
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Κ. Πάντος

Δρ Γυναικολόγος, Επιστημ.
Δ/ντής Ιδ. Κλινικής ΓΕΝΕΣΙΣ
Αθηνών Α.Ε. & Γεν.
Γραμματέας ΕΕΑΙ

- Συμπεριληπτικά πληθυντικός αριθμός

Πρόσωπα αναφοράς σε αρσενικό/ουδέτερο γένος και παράλειψη θηλυκού γένους:

- αορατότητα ως προς το φύλο (γλωσσικός σεξισμός) (Τσοκαλίδου, 1996: 25-26).
- σκοπός η μη στοχοποίηση των γυναικών και η πρόληψη αντιδράσεων των γυναικείων οργανώσεων.

Ενδεικτικά σημεία του κειμένου της πρόσκλησης:

«Να εκλείψουν τα ζευγάρια εκείνα που λόγω της μη ενημέρωσής των είναι υπογόνιμα και επομένως άτεκνα σε προχωρημένη ηλικία»

- Στοχοποιούνται τα ζευγάρια που δεν έχουν αποκτήσει παιδιά νεότερα.
- Σε αυτά αποδίδεται η ταυτότητα της υπογονιμότητας ως στίγμα.
- Έμμεσα ενοχοποιούνται για τη μη λήψη ορθών αποφάσεων σε σχέση με τον οικογενειακό προγραμματισμό τους.

«πρότυπο δημιουργίας πυρηνικής οικογένειας»

- προτιμώμενη δομή της ελληνικής οικογένειας/σύμπλευση Κράτους-Εκκλησίας (Μυτιλιναίος, 2011).
- Πατριαρχική δομή-υποτίμηση γυναίκας (Γαζή, 2011).

«Πεφωτισμένοι Ιεράρχες»

- Φυσικοποιείται η συμμετοχή Ιεραρχών στο Συνέδριο, με θέμα πάνω στο οποίο δεν έχουν αντικειμενικά γνώση.

«κράτος προοπτικής», «παραγωγική τάξη πολιτών», «ασπίδα της οικογένειας στην εστία της»

- Διατυπώσεις που παραπέμπουν εμμέσως στη διατήρηση του έθνους με βάση τη γραμμή του αίματος όπως συνδηλώνει η κτητική αντωνυμία («της»), για την οποία στρατηγικά επιλέγεται το γ' πρόσωπο ώστε να αποφευχθούν άμεσες διακειμενικές αναφορές σε εθνικούς/εθνικιστικούς λόγους.

«στην αντιμετώπιση της μάστιγας της υπογεννητικότητας που απειλεί με αφανισμό το έθνος μας»

- Πατρίς-Θρησκεία-Οικογένεια

-
- Εθνικιστικό κείμενο → αναχρονιστικές-σκοταδιστικές αντιλήψεις περί σύνδεσης Κράτους-Οικογένειας-Εκκλησίας
 - Σεξιστικό κείμενο
 - γλωσσικός σεξισμός
 - η γυναίκα ένοχη αμέλειας για την εθνική συνέχεια
 - πρότυπο η πυρηνική οικογένεια/πατριαρχική δομή
 - Κατασκευάζει την ταυτότητα του νέου, «ελεύθερου» ανθρώπου ως κάποιον που πρέπει να περάσει από συγκεκριμένα προμελετημένα στάδια στη ζωή του, έχοντας πάντα στον σχεδιασμό του τη δημιουργία οικογένειας, προνοώντας μάλιστα από την περίοδο της εφηβείας και ενηλικίωσής του.

Διαφημιστικό σποτ του «1^ο Πανελλήνιου Συνεδρίου Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές»

Και ξαφνικά, έρχεται η μέρα που κλείνεις τα πολλά. Κι έτσι απλά, αρχίζει ο απολογισμός. 'Όχι γι' αυτά που έκανες, αλλά γι' αυτά που θα έπρεπε να έχεις κάνει. "Άντε τι κάθες; Πότε θα παντρευτείς; Πότε θα γίνεις μάνα;". Κι αναρωτιέσαι: Πέρασες στο πανεπιστήμιο. Έπιασες μια καλή δουλειά. Γνώρισες τον άνδρα των ονείρων σου. Και ξαφνικά μαθαίνεις πως αυτό το 4 στον διψήφιο αριθμό της ηλικίας σου, δεν σου επιτρέπει να γίνεις μητέρα. "Τι έχω κάνει λάθος;". Τίποτα δεν έχεις κάνει λάθος. Απλά δεν γνώριζες. Αν ονειρεύεσαι να κάνεις την δική σου οικογένεια αύριο, φρόντισε να ενημερωθείς σήμερα.

- Πρωταγωνίστρια-αφηγήτρια: γυναίκα, αστή (εξωγλωσσικοί σημειωτικοί πόροι).
- Προβαλλόμενο γυναικείο πρότυπο: μορφωμένη, επαγγελματικά καταξιωμένη και οικονομικά ανεξάρτητη γυναίκα.
- Κανονικοποίηση της συναφούς κοινωνικής ταυτότητας και επιδίωξη ταύτισης των γυναικών με αυτή.
- Απεύθυνση σε γυναικείο ακροατήριο αποκλειστικά.
- Θετική ευγένεια / εγκατάσταση σχέσης εγγύτητας: χρήση β' ενικού προσώπου

Ενδεικτικά σημεία του προωθητικού κειμένου:

«Άντε τι κάθεσαι; Πότε θα παντρευτείς; Πότε θα γίνεις μάνα;», «Γνώρισες τον άντρα των ονείρων σου»

- Στερεοτυπικές εκφάνσεις ρόλου γυναίκας
- Έμφυλοι λόγοι που αφορούν την κατασκευή της γυναικείας ταυτότητας

«Πέρασες στο Πανεπιστήμιο», «Έπιασες μια καλή δουλειά»

- Σύνδεση με πρόσκληση Οργανωτικής Επιτροπής περί εκπαιδευτικής επαγγελματικής καταξίωσης/ γυναικείο πρότυπο

Κατασκευή γυναικείας ταυτότητας

Επαγγελματική καταξίωση

εύρεση ιδανικού άντρα

δημιουργία οικογένειας

- Κυρίαρχη αντίληψη σχετικά με το «πρότυπο» της γυναίκας και την αναπαραγωγική της αξία και ευθύνη.
- Λαμβάνεται σαν δεδομένο ότι «έχει κάνει λάθος» μια γυναίκα που δεν έχει δρομολογήσει την τεκνοποίηση.

Εμφανής ο σεξισμός

- παρωχημένες αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία
- υπεύθυνη μόνο η γυναίκα για την αναπαραγωγή του γένους και την υπογονιμότητα-στοχοποίηση

Η οργανωτική επιτροπή του «1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Γονιμότητας και Αναπαραγωγικής Αυτονομίας: Όρια και Επιλογές» αποφάσισε ομόφωνα την ακύρωση του, λόγω της αρνητικής αντίδρασης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε ένα τηλεοπτικό κοινωνικό σποτ, του οποίου το μήνυμα παρερμηνεύθηκε.

Το συνέδριο στόχευε στην ανάδειξη των επιστημονικών δεδομένων σχετικά με την επίδραση της ηλικίας στη γυναικεία γονιμότητα, ενός φαινομένου το οποίο δεν είναι γνωστό στο γενικό πληθυσμό, τόσο στην Ελλάδα, όσο και διεθνώς, αλλά και στην παρουσίαση των επιστημονικών τρόπων επίλυσης του προβλήματος αυτού με τη σύγχρονη Αναπαραγωγική Ιατρική.

Θέλουμε να τονίσουμε ότι το φαινόμενο αυτό είναι τελείως διαφορετικό από την υπογονιμότητα λόγω ιατρικών προβλημάτων της γυναίκας και του άνδρα.

Ωστόσο, δεν πρόκειται για ένα αμιγώς Ιατρικό Συνέδριο, καθώς συμμετέχουν σε αυτό άτομα και φορείς εκτός του Ιατρικού χώρου, σε μία προσπάθεια ενημέρωσης της κοινωνίας και άμεσης εξεύρεσης λύσεων στα προβλήματα που ταλανίζουν ένα τμήμα του πληθυσμού μας.

Παράλληλα, ζητήθηκε η συμμετοχή πολιτειακών στελεχών ώστε να τους παρουσιασθούν όλα τα δεδομένα του φαινομένου της πεπερασμένης αναπαραγωγικής ικανότητας και να ασκηθεί πίεση στην Πολιτεία, ώστε να συνδράμει με κοινωνικές-οικονομικές παροχές για τις γυναίκες και τα ζευγάρια που θα θελήσουν κάποια στιγμή στη ζωή τους να τεκνοποιήσουν.

Η παρουσία στο συνέδριο διαφόρων άλλων μη ιατρικών κοινωνικών φορέων, της Ελλάδας και του Εξωτερικού, είχε ως στόχο την ευρύτερη διάδοση του μηνύματος. Το τηλεοπτικό μήνυμα που παρερμηνεύθηκε δεν είχε πρόθεση απαισιόδοξη, ρατσιστική ή σκοταδιστική και είχε λάβει την έγκριση του Ε.Σ.Ρ. και όλων των αρμόδιων φορέων προς χρήση.

Παρουσίαζε την απαράδεκτη πίεση που δέχεται η σύγχρονη γυναίκα, ενώ αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων γονιμότητας λόγω της αύξησης της ηλικίας με την ενημέρωση του πληθυσμού για τις δυνατότητες που παρέχει σήμερα η επιστήμη, προσφέροντας στη γυναίκα την πλήρη αυτονομία και απελευθέρωση της από λανθασμένα στερεότυπα. Πράγματι, σήμερα με την σωστή ενημέρωση και την Αναπαραγωγική Ιατρική, όπως συμβαίνει και σε πολλές αναπτυγμένες χώρες, οι γυναίκες μπορούν να επιλέξουν αν και πότε θα τεκνοποιήσουν, χωρίς να είναι εξαρτημένες από χρονικούς και κοινωνικούς περιορισμούς.

Καθώς λοιπόν δεν κατέστη δυνατή η διεξαγωγή αυτού του σημαντικού συνεδρίου, ζητάμε από την Πολιτεία να αναλάβει την ευθύνη και να φροντίσει την ενημέρωση του πληθυσμού, διαφυλάσσοντας τις ελευθερίες και τις κατακτήσεις των γυναικών, ώστε να επιλέξουν και να επιδιώξουν την τεκνοποίηση όποτε και όπως οι ίδιες το επιθυμούν.

Η Οργανωτική Επιτροπή

Κ. Ζηκόπουλος Καθηγητής Μαιευτικής - Γυναικολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ν. Νικολέττος Καθηγητής Μαιευτικής - Γυναικολογίας Πανεπιστημίου Θράκης

Κ. Νταφόπουλος Καθηγητής Μαιευτικής - Γυναικολογίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Κ. Πάντος Δρ Γυναικολόγος, επιστημ. Δ/ντής Ιδ. Κλινικής ΓΕΝΕΣΙΣ Αθηνών ΑΕ & Γεν. Γραμματέας ΕΕΑΙ

Ανακοίνωση
ακύρωσης του
«1^ο
Πανελληνίου
Συνεδρίου
Γονιμότητας
και
Αναπαραγωγι-
κής
Αυτονομίας:
Όρια και
Επιλογές»

-
- Μειωμένη χρήση α' πληθυντικού προσώπου σε σύγκριση με την πρόσκληση του Συνεδρίου-μετατόπιση προς μια αποπροσωποποιημένη ταυτότητα και αποστασιοποίηση από τη συλλογικότητα.
 - Κατηγορηματικό ύφος προς τους/τις αντιδρώντες/ούσες- καταλογισμός παρερμηνείας των θέσεων.
 - Παραπλάνηση ως προς τους ρητούς και άρρητους στόχους του Συνεδρίου.

Ενδεικτικά σημεία της ανακοίνωσης:

«η ανάδειξη των επιστημονικών δεδομένων σχετικά με την επίδραση της ηλικίας στη γυναικεία γονιμότητα»

- Αναφορά στη γυναίκα-αντίφαση με την πρόσκληση του Συνεδρίου

«το φαινόμενο αυτό είναι τελείως διαφορετικό από την υπογονιμότητα λόγω ιατρικών προβλημάτων»

- Η αιτιολογημένη με ιατρικούς όρους υπογονιμότητα διαχωρίζεται από την υπαιτιότητα όσων γυναικών είναι υπογόνιμες γιατί αμέλησαν την αναπαραγωγική τους ευθύνη.

«δεν είχε πρόθεση απαισιόδοξη, ρατσιστική ή σκοταδιστική»

- Απόρριψη διαδικτυακών σχολίων

-
- Μεταβίβαση ευθύνης στους/στις αντιδρώντες/ουσες και προσπάθεια χειραγώγησης
 - Αποποίηση της ευθύνης για το περιεχόμενο της πρόσκλησης και του Συνεδρίου
 - Αποκλειστική αναφορά στην ηλικία της γυναίκας ως ενοχοποιητικό για τις γυναικείες επιλογές παράγοντα υπογονιμότητας
 - Στοχοποίηση της γυναίκας-υπόρρητος σεξισμός

**Δηλώσεις της
δημιουργού
του κειμένου
για το
διαφημιστικό
σποτ**

► Αυτό το κείμενο έχει την δική μου υπογραφή και καταθέτει ένα κομμάτι από την ψυχή μου. Σ' αυτό το κείμενο έχω γράψει όλα όσα έχω βιώσει στο πετσί μου επειδή έκανα το έγκλημα να είμαι 10 χρόνια παντρεμένη χωρίς να έχω κάνει παιδιά. Γιατί έχω περάσει τα 40 και δεν έχω γίνει μάνα. Γιατί η δική μου οικογένεια έχει έναν υπέροχο αδέσποτο σκύλο και όχι παιδιά όπως θα «έπρεπε». Αυτές τις ερωτήσεις, που έχω βάλει ως ερινύες στο σποτ, τις έχω δεχτεί άπειρες φορές στη ζωή μου...η ειρωνεία είναι ότι τις έχω δεχτεί και από ανθρώπους που σήμερα σηκώνουν το δάχτυλο και με καταδικάζουν που τις έγραψα. Θέλετε να μου πείτε πως μόλις μια γυναίκα περάσει τα 40 ΔΕΝ είναι η πρώτη ερώτηση που της κάνουν; Ακόμα και στην τηλεόραση.

► «Μου ανατέθηκε να γράψω ένα κείμενο. Πήρα σαφής κατευθύνσεις ότι το σποτάκι θα πρέπει να αφορά τη γυναικεία υπογονιμότητα. Μου είχαν τονίσει ότι το σποτ θα πρέπει να είναι αιχμηρό και να τονίζει την ενημέρωση.

[...]

Στεναχωρήθηκα πάρα πολύ.

Κατανοώ ότι κάποιος μπορεί να αισθανθηκε άσχημα. Στενοχωρήθηκα γιατί ο στόχος αυτού του κοινωνικού μηνύματος δεν επετεύχθη. Δεν υπήρχε κακή πρόθεση από κανέναν, γιατί είναι μια ολόκληρη ομάδα που είναι όλοι πολύ ευαισθητοποιημένοι πάνω σε αυτό το θέμα. Δεν υπήρχε καμία πρόθεση να προσβάλουμε κανέναν. Καταλαβαίνω ότι υπήρχε μια αστοχία, πραγματικά λυπάμαι γι' αυτό και από τα βάθη της καρδιάς μου ζητώ συγγνώμη για όλους όσους στεναχώρησα».

[...]Ήθελα να κάνω ένα σποτ που να καταδικάζει αυτές τις αντιλήψεις. Μακάρι κάποια γυναίκα να μην έχει βρεθεί στη δική μου θέση, το εύχομαι. Δυστυχώς, δεν είμαι η μόνη.

Φυσικά πιστεύω στην αυτοδιάθεση. Αυτό που ήθελα όμως να τονίσω, είναι ότι πρέπει να έχεις και τη γνώση και μετά να κάνεις τις επιλογές σου. Μέσα από αυτό το σποτ ήθελα να χτυπήσω τα στερεότυπα. Δυστυχώς δεν τα καταφέραμε».

«καταθέτω ένα κομμάτι από την ψυχή μου», «έχω γράψει όλα όσα έχω βιώσει στο πετσί μου», «έκανα το έγκλημα να είμαι 10 χρόνια παντρεμένη χωρίς να έχω κάνει παιδιά»

- Προσπάθεια ταύτισης με τη γυναίκα που βάλλεται από τα κοινωνικά στερεότυπα
- Η δημιουργία του κειμένου αποτέλεσε προσωπικών βιωμάτων

«Αυτές τις ερωτήσεις, που έχω βάλει ως ερινύες στο σποτ, τις έχω δεχτεί άπειρες φορές στη ζωή μου»

- Διακειμενικότητα («Άντε τι κάθεται; Πότε θα παντρευτείς; Πότε θα γίνεις μάνα;»)
- Ερινύες → τύψεις

«ήθελα να κάνω ένα σποτ που να καταδικάζει αυτές τις αντιλήψεις», «ήθελα να χτυπήσω τα στερεότυπα»

- Κοινοποίηση της πρόθεσής της να καταδικάσει τα στερεότυπα, ενώ οικοδομεί την ταυτότητα αποτυχίας για μια γυναίκα που μετά τα 40 δεν απέκτησε παιδιά

«είχε ως στόχο την ευρύτερη διάδοση του μηνύματος», «ο στόχος αυτού του κοινωνικού μηνύματος δεν επετεύχθη»

- Παρουσίαση της μη επίτευξης του στόχου ως ανεξάρτητο από την ίδια γεγονός και σαν να μην έχει η ίδια την ιδιοκτησία του κειμένου που υπογράφει.

«δυστυχώς, δεν είμαι μόνη»

- Προσπάθεια ταύτισης με τη γυναίκα, την οποία κατηγορείται ότι απαξιώνει-αυτοστοχοποίηση

Κατασκευή γυναικείας ταυτότητας

Γυναίκα που βάλλεται από τα κοινωνικά στερεότυπα και την κοινωνική πίεση σε σχέση με τη δημιουργία οικογένειας

- Βαθιά στερεοτυπικά ιδεολογήματα και σεξιστικά κατάλοιπα
- Αναπαραγωγή και φυσικοποίηση στερεοτύπων συστηματικά, εθίζοντας τα μέλη της κοινότητας στο περιεχόμενό τους και συντονίζοντας τις έμφυλες προσδοκίες τους.
- Αξιακά και ιδεολογικά συστήματα-κυρίαρχοι λόγοι

1^η διαδικτυακή ανάρτηση

"Ωστε να επιλέξουν την τεκνοποίηση οποτε και οπως οι ιδιες το επιθυμούν"

Μετα απο τωση κατακραυγη και ακομα δεν καταλαβατε πως το ολο θεμα εγκειται οχι στο ποτε και το πως αλλα στο ΑΝ θελει μια γυναικα να τεκνοποιησει.

Αφεντικα στη μητρα μας δλδ.

Θα μαζευοσασταν 2 ντουζίνες αντρες,ειδικοι και μη, οι περισσότεροι εκ των οποιων παπαδες,ΠΑΠΑΔΕΣ, για να μιλησετε για το ποτε και το πως πρεπει να κανει παιδιά μια γυναικα.

Το συνεδριο ηταν σκουπιδι. Κ ευτυχώς που ματαιωθηκε.

Ντροπη σας και αίσχος σας.

Αντιπροσωπεύει τη συλλογική ταυτότητα γυναικών, οι οποίες διαφωνούν με τη διεξαγωγή του Συνεδρίου, θέτοντας στο επίκεντρο της επίκρισής τους τις ταυτότητες των ανθρώπων που συμμετέχουν σε αυτό και τις θέσεις του.

«θα μαζευοσασταν 2 ντουζινες αντρες»

- απευθύνεται αποκλειστικά στο ανδρικό φύλο, οικοδομώντας την ασυμβατότητα της βαρύνουσας ανδρικής παρουσίας και λόγου σε ένα Συνέδριο που έχει τη διαχείριση της γυναικείας αναπαραγωγικότητας στο επίκεντρό του.

«καταλαβατε πως το ολο θεμα εγκειται όχι στο ποτε και το πως αλλα στο ΑΝ θελει μια γυναικα να τεκνοποιησει»

- Το «πότε» και το «πώς» προϋποθέτει εδώ την επιθυμία για τεκνοποίηση ως δεδομένη ενώ το «αν» εμπεριέχει το συμβατικό υπονόημα ότι η μη τεκνοποίηση είναι δυνατή επιλογή.

«αφεντικα στη μητρα μας δλδ»

- οικοδομεί τους διοργανωτές ως εν δυνάμει «αφεντικά» στη σεξουαλικότητα των γυναικών απονομιμοποιώντας αυτό το αυθαίρετο δικαίωμα.

«ντροπη σας και αίσχος σας»

- άμεσα απειλητική πράξη επίκρισης και κατηγορίας που στοχεύει τους διοργανωτές και συνοψίζει την αρνητική άποψη της χρήστριας για το Συνέδριο.

Κατασκευή έμφυλων ταυτοτήτων

Συλλογική γυναικεία ταυτότητα

Γυναικεία επιλογή η τεκνοποίηση

Αυτοδιάθεση σώματος

Παραβιαστική αντρική ταυτότητα

Αυθαίρετη παρέμβαση

Απονομιμοποίηση

- Έμφυλη διαμάχη
- Ανάδειξη σεξιστικού και σκοταδιστικού περιεχομένου του Συνεδρίου

2^η διαδικτυακή ανάρτηση

Γιατί τόση χολή για την εκκλησία κ τους χαρακτηρισμούς αυτούς?

ΌΛΟΙ έχουμε στο ευρύτερο περιβάλλον μας κάποια γυναίκα η κάποιο ζευγάρι που αποφασίζει να κάνει παιδάκι μετά τα 40 κ έρχονται αντιμέτωποι με ένα σωρό δυσκολίες....

ΔΕΝ είναι όλοι σωστά ενημερωμένοι για τις δυσκολίες κ τους τρόπους να έχουν ένα παιδάκι.

Η γυναίκα που συνειδητα δεν θέλει να αποκτήσει παιδί κ που είναι δικαίωμά της για να ενοχληθεί; Η ενημέρωση δεν απευθύνεται στη γυναίκα που είναι απόλυτα σίγουρη για την επιθυμία της αλλά στις γυναίκες ή ζευγάρια που το αναβάλλουν "γιατί έχουμε καιρό"...

Δεν θα έρθω σε αντιπαράθεση με κανέναν . Όπως ελεύθερα εκφράσατε τη γνώμη σας, έτσι ελεύθερα την εκφράζω κ εγώ όπως είναι κ δικό μου ανευθεροτο δικαίωμα.

Δείγμα συλλογικής ταυτότητας, η οποία εκφράζει τους προβληματισμούς της σε σχέση με τα αρνητικά σχόλια γύρω από το Συνέδριο και συμφωνεί με το περιεχόμενο και τη διεξαγωγή του.

«Γιατί τόση χολή για την εκκλησία κ τους χαρακτηρισμούς αυτούς?»

- Έμμεση δήλωση συμφωνίας με τη συμμετοχή εκπροσώπων της στο Συνέδριο και με τις απόψεις που αυτοί φέρουν.

«που συνειδητά δε θέλει να αποκτήσει παιδί», «είναι απόλυτα σίγουρη για την επιθυμία της»

#

«γυναίκες, ή ζευγάρια που το αναβάλλουν»

- Ομαδοποίηση γυναικών σε δύο διαφορετικές κατηγορίες με βάση την επιθυμία τους για απόκτηση παιδιού ή όχι και ταύτιση με τις πρώτες αποκλείοντας από τη συζήτηση, και άρα από το δικαίωμα στη διαφορετική ερμηνεία και την απόρριψη, τις δεύτερες.
- Αμφισβήτηση την καθολική απεύθυνση του Συνεδρίου στο σύνολο του πληθυσμού - νομιμοποίηση.

-
- Γενικότερη συμφωνία με τη διεξαγωγή και το περιεχόμενο του Συνεδρίου
 - Ιδεολογικός συντονισμός
 - Κατασκευή γυναικείας ταυτότητας:
 - ➔ γυναίκα-δέσμια του χρόνου: ενημέρωση για «τις δυσκολίες» της τεκνοποίησης και «τους τρόπους» με τους οποίους μπορεί αυτή να επιτευχθεί, όταν περάσει «τα 40».
 - ➔ φέρει την ευθύνη και το βάρος της τεκνοποίησης-το θέμα αφορά πρωταρχικά αυτήν.
 - Μονομερής αναφορά στην τεκνοποίηση-μόνο η γυναικεία γονιμότητα
 - Αναπαραγωγή κυρίαρχων λόγων

Αντιπροσωπευτικό δείγμα μεγάλου όγκου συνομιλιών που προέρχεται από άντρες και γυναίκες, οι οποίοι/ες θίγουν το ζήτημα της μη προνομιούχας θέσης, διαφωνώντας, εμμέσως, με τη διεξαγωγή του Συνεδρίου.

«Πως θέλετε να δημιουργηθούν οικογένειες με 10ωρες δουλειές και μισθούς πείνας;»

- κοινωνικοοικονομικό και επαγγελματικό εμπόδιο στη δημιουργία οικογένειας

«δεν τα κατάφεραν και πήγαν σε ΙΕΚ», «είναι άνεργες», «δεν έχουν βρει τον άντρα να κάνουν οικογένεια και πάτησαν τα 40».

- Απεύθυνση στις γυναίκες που βρίσκονται σε αυτήν την κατηγορία κατά τρόπο συμπεριληπτικό και απάντηση στους σημειωτικούς πόρους του διαφημιστικού σποτ.

«Εχετε θράσος»

- Προκλητική έλλειψη αναστολών-μιλούν για την υπογεννητικότητα ως ατομική ευθύνη, χωρίς να αναφέρουν τη δύσκολη οικονομική κατάσταση των ζευγαριών.
- Δηλωτική γλωσσική πράξη με την οποία επιχειρείται να κλονιστεί η δημόσια εικόνα των διοργανωτών.

Οικοδόμηση ταυτότητας

- Κοινές ταυτότητες μη προνομιούχων που δουλεύουν σε άσχημες συνθήκες εργασίας
- Μισθοί που δεν ανταποκρίνονται στο κόστος δημιουργίας οικογένειας
- Αναφορά σε κοινωνικοοικονομικές παραμέτρους της αναβολής/μη επιλογής τεκνοποίησης
- Ανάδειξη ιδεολογικοπολιτικού υποβάθρου των αιτιών της υπογεννητικότητας
- Έμμεση σύνδεση με το κοινωνικοοικονομικό σύστημα

4^η διαδικτυακή ανάρτηση

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Απόκρυψη 15 απαντήσεων

[Redacted name]

πριν από 22 ώρες

Καλά τι μαλακας είσαι εσύ; Αν θες παιδί γέννα το μόνος σου. Εγώ θα κάνω ΑΝ θελω στα 40 μου και αν δεν μπορώ χεστηκα, θα υοθησω. Θα μας πείτε και πότε θα γεννησουμε

26

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

[Redacted name]

πριν από 22 ώρες (τροποποιήθηκε)

@ [Redacted name] στα 40 δεν θα μπορείς γιατί θα έχεις κρεμάσει και Πατσουρευει, ποιος θα σε πάρει εσένα?? Εκτός και αν έχεις λεφτά.

5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

[Redacted name]

πριν από 22 ώρες

@ [Redacted name] έγινε κ η [Redacted name] ζαιοφεμνιστρια. Κριμα να βλεπω κοπελες να ασπαζονται τετοιες ακροαντιληψεις.

Αντιπροσωπεύει συλλογικές ταυτότητες των δύο φύλων, οι οποίες έχουν ετερόκλητες τοποθετήσεις μεταξύ τους και μπαίνουν σε θέση διαδικτυακής αντιπαράθεσης με έμφυλο περιεχόμενο, αφορμώντας από τα ζητήματα που θίγει το Συνέδριο.

«Αν θες παιδί γέννα το μόνος σου», «Εγώ θα κάνω ΑΝ θέλω στα 40 μου και αν δεν μπορώ χέστηκα, θα υιοθετήσω»

- Τοποθέτηση προσώπων σε θέση διάκρισης (Bucholtz & Hall, 2005)

«θα μας πείτε και πότε θα γεννήσουμε»

- Μιλάει εξ ονόματος όλων των γυναικών και απευθύνεται σε όλους τους άντρες, δίνοντας στη δήλωση τη διάσταση της έμφυλης αντιπαράθεσης.

«στα 40 δεν θα μπορείς γιατί θα έχεις κρεμάσει και Πατσουρέψει, ποιος θα σε πάρει εσένα??».

- Υβριστικός, απαξιωτικός και σεξιστικός λόγος
- Αντικειμενοποίηση της γυναίκας

«Έγινε κ η Χ ζαιοφεμινίστρια.», *«κρίμα να βλέπω κοπέλες να ασπάζονται τέτοιες ακροαντιλήψεις»*

- Ο χρήστης κατατάσσει τη συγκεκριμένη χρήστρια στις γυναίκες που έχουν την αντίληψη ότι μπορούν να κάνουν οτιδήποτε, άρα και να τεκνοποιήσουν, χωρίς τη συμβολή του άντρα.
- Την κατηγοριοποιεί ως ακραία ως προς τη φεμινιστική ιδεολογική της τοποθέτηση και στάση.

Οικοδόμηση αντρικής ταυτότητας

- Ο άντρας επιλέγει τη γυναίκα που θα πάρει με βάση την ηλικία, την εμφάνιση ή/και την οικονομική κατάσταση
 - Απαξιώνει την αντίληψη της γυναίκας
 - Γυναίκα-αντικείμενο ηδονής και αναπαραγωγής

Οικοδόμηση γυναικείας ταυτότητας

- Γυναίκα ανεξάρτητη
 - Παίρνει μόνη απόφαση για τεκνοποίηση χωρίς να εμπλέκει τον άντρα
- γυναίκα που επιτίθεται αμυνόμενη απέναντι στην πατριαρχία και διεκδικεί το χώρο της

➤ Έμφυλη διαμάχη

➤ Αναχρονιστικό και σεξιστικό περιεχόμενο στις δηλώσεις των χρηστών

5^η διαδικτυακή ανάρτηση

Λέτε πόσο ωραίο είναι να κάνετε σεξ & πολλές δηλώνετε περήφανες τσούλες αλλά αν συζητήσουμε για την τεκνοποίηση, που είναι το φυσικό επακόλουθο του να κοιμάσαι με κάποιον, θίγεστε. Σας ενδιαφέρει μόνο ο ηδονισμός, το υλικό, το εφήμερο. Αυτό σας πληγώνει όχι το [#συνεδριο_γονιμοτητας](#)

Αντιπροσωπεύει συλλογική ταυτότητα που αφορά άντρες με επιθετική/σεξιστική τοποθέτηση απέναντι σε γυναίκες που εκφράζουν την αντίθεσή τους με τη διεξαγωγή του Συνεδρίου, ενώ οι ίδιοι συμφωνούν με το περιεχόμενό του.

«λέτε πόσο ωραίο είναι να κάνετε σεξ», «περήφανες τσούλες»

- Υβριστικός λόγος - κατηγορεί τις γυναίκες ότι χρησιμοποιούν το σεξ ως εργαλείο ευχαρίστησης και ηδονής
- Κατηγοριοποίηση των γυναικών που έχουν αυτή την άποψη

«την τεκνοποίηση, που είναι φυσικό επακόλουθο του να κοιμάσαι με κάποιον»

- Αποφυσικοποίηση του σεξ ως πηγή ευχαρίστησης και αποκλειστικά σύνδεση με την τεκνοποίηση, θέση που είναι συμβατή με την αντίληψη της Εκκλησίας για την ερωτική δραστηριότητα.

«σας ενδιαφέρει μόνο ο ηδονισμός, το υλικό, το εφήμερο»

- Απαξιωτική αξιολόγηση του χρήστη για τις γυναίκες που αντιλαμβάνονται την ερωτική πράξη ως κάτι που γίνεται για ευχαρίστηση και ηδονή.

Κατασκευή γυναικείας ταυτότητας

Η γυναίκα που αναζητά μόνο την ευχαρίστηση μέσα από την ερωτική πράξη είναι ανήθικη, «τσούλα»

- Η αντίληψη του χρήστη άπτεται με τη θέση της Εκκλησίας περί αναπαραγωγής και γάμου («ικανοποίηση γενετήσιας ορμής») (Μυτιληναίος,2011)
- Βρίσκεται σε σύζευξη με τις θέσεις του Συνεδρίου
- Άμεση και ρητή σεξιστική τοποθέτηση, κατά την οποία η γυναίκα δεν πρέπει να αποζητά τη χαρά στην ερωτική πράξη, καθώς αυτή αφορά μόνο την αναπαραγωγή και όχι την ευχαρίστηση.

Συμπεράσματα

- Οικοδόμηση αποδεχόμενων/αντιστεκόμενων ταυτοτήτων μέσα από τον λόγο
- Αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιλήψεων για τον ρόλο των φύλων
- Πάλη μεταξύ κυρίαρχων και αντιμαχόμενων λόγων της καταπιεσμένης πλειοψηφία
- Αντικατοπτρισμός των σχέσεων εξουσίας και της μάχης για την επικράτηση των ιδεολογιών
- Μέσα από την έμφυλη διαμάχη γίνεται αναπαράσταση των εκμεταλλευτικών σχέσεων που κατασκευάζει η κοινωνική πραγματικότητα
- Η εξάλειψη της ανισοτιμίας της γυναίκας έναντι του άντρα και η πάταξη του σεξισμού θα ευδοκιμήσουν με την ανατροπή των εκμεταλλευτικών σχέσεων, άρα με την ανατροπή του εκμεταλλευτικού συστήματος.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Bucholtz, M. & Hall, K. (2005). Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourses Studies*, 7(4-5), (pp.584-614). <https://doi.org/10.1177%2F1461445605054407>

Fairclough, N. (1992a). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Lakoff, R. (1975). *Language and woman's place*. New York: Harper & Row.

Lampropoulou, S & Gewrgalidou, M. (2016). Sexist language in Greek public discourse: When gender exclusive forms become a matter of grammatical correctness. *Women's Studies International Forum*, 60, (pp. 49-57). <http://doi.org/10.1016/j.wsif.2016.12.002>

Leppänen, S., Kytölä, S., Jousmäki, H., Peuronen, S., & Westinen, E. (2014). Entextualization and resemiotization as resources for identification in social media. *The Language of Social Media*, 112–136. http://dx.doi.org/10.1057/9781137029317_6

Γαζή, Ε. (2011). *Πατρίς, Θρησκεία, Οικογένεια. Ιστορία ενός συνθήματος 1880-1930*. Αθήνα: Πόλις.

Γεωργαλίδου, Μ. (2020). Πολιτικός/δημόσιος λόγος, γλωσσικός σεξισμός και το ζήτημα της γλωσσικής «ορθότητας» στην ελληνική πραγματικότητα. Στο Μ. Μπουκάλα και Α. Στάμου (Επιμ.) *Κριτική Ανάλυση Λόγου. (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 361-391). Αθήνα: νήσος.

Γεωργάλο, Μ. (2020). Κριτική ανάλυση νεομεταναστευτικού λόγου: διακειμενικότητα και ταυτότητες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στο Μ. Μπουκάλα και Α. Στάμου (Επιμ.) *Κριτική Ανάλυση Λόγου. (Από)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα*. (σσ. 623-658). Αθήνα: νήσος.

Fairclough, N. (2020). Μια διαλεκτική-σχεσιακή προσέγγιση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου στην κοινωνική έρευνα. Στο Σ. Μπουκάλα και Α. Στάμου (Επιμ.). Δ. Καπράνου (μεταφρ.). *Κριτική Ανάλυση Λόγου. (Από)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 51-100). Αθήνα: νήσος.

Μοσχόβου, Α. (2006). Για τη νέα γυναίκα. *Κομμουνιστική Επιθεώρηση. Θεωρητικό και πολιτικό όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε.* Τεύχος 1. Ανακτήθηκε στις 3/3/2022 από <https://www.komep.gr/m-article/11c7c751-ff2c-11e9-95d7-3ed1504937da/>

Μπουκάλα, Σ. & Στάμου, Α. (2020). Εισαγωγικό Σημείωμα. Στο Σ. Μπουκάλα και Α. Στάμου (Επιμ.). *Κριτική Ανάλυση Λόγου. (Απο)δομώντας την ελληνική πραγματικότητα* (σσ. 13-17). Αθήνα: Νήσος.

Μυτιληναίος, Α. (2011). *Το μυστήριο Του Γάμου, μια ζωντανή εικόνα της ενώσεως Χριστού και Εκκλησίας*. Θεσσαλονίκη: Ορθόδοξος Κυψέλη.

Παυλίδου, Θ.-Σ. (2006). Γλώσσα - Γένος - Φύλο. Στο Θ.-Σ. Παυλίδου (Επιμ.). *Γλώσσα - Γένος - Φύλο* (2η έκδοση) (σσ. 15-64). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Πηλαβάκη, Α. (επιμ.) (2016). *Σεξισμός: Μια αφανής πραγματικότητα*. Λευκωσία: Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Στάμου, Α. (2014). Η κριτική ανάλυση λόγου: Μελετώντας τον ιδεολογικό ρόλο της γλώσσας. Στο Μ. Γεωργαλίδου, Μ. Σηφianού & Β. Τσάκωνα (Επιμ.). *Ανάλυση λόγου: Θεωρία και εφαρμογές*. (σσ. 149-187). Αθήνα: νήσος.

Τσοκαλίδου, Π. (1996). *Το Φύλο της Γλώσσας: Οδηγός μη Σεξιστικής Γλώσσας για τον Δημόσιο Ελληνικό Λόγο*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελλήνων Επιστημόνων.

**Σας ευχαριστώ
πολύ!**

